



DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Poi'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóta dílele.

Pretinlu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre 1/2 de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strai-
netate: pre anu 10 fi. pre 1/2 de anu
5 fi. pre unu trilanu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sidieniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea dirigitu a diurnalulu:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacese timbrale.

Invitare de prenumerare la diariulu glumetiu „Gur'a-Satului.“



Fratiloru !

La anulu nou tóta lumea se
gratulésa. Asemenea amu facutu
si noi; vi-amu doritu d'in anima
eurata *serbatori jericite*.

Acum asceptamu dela Dvóstra
cu grabire *bacsiulu* potrivitu : 8
fi. pre anu, pentru ca sa vi re-
manemu si de aci incolo *amici*
de casa.

Gratulare la anulu nou

1873.

dedicata:

Escelentissimiloru, Ilustrissimiloru, Magnificentissimi-
loru, Spectatiloru si Stimatiloru, precum si Reverendissi-
miloru si Revendiloru, si in fine Multu onoratu si onoratoru
de toti laudatiloru patrioti ai mei romani gr. or. séu si
gr. catolici.

I.

Buna diu'a mai baditia !
Stai pre pace nu fugi,
Cugeti dor' ca-su omu de vitia
Priceputu d'a belí? ! — —
N'am venitu la gratulare
Ca sa-mi dai Tu vr'o par'a,
Séu sa ceru pe asceptare
La-anulu nou *foiti'a Ta*;
Ci sa-Ti spunu for' amenare
Ce sentiescu in peptulu meu,
Ceru pucina asceptare,
Si-pe rondu le-oiu spune eu.

Anulu vechiu peri de-odata
Si celu nou eata-lu aici, —
Vai Dómne cati-lu ascépta,
Ómeni mari si baeti mici,
Dar' ca mine sciu pré bine
— Ce cu totu dreptulu o spunu —
Ca nu-lu mai ascépta nime,
Pentru-ca de scopu 'mi punu
Sa spunu gratulare mare
Celoru ce au meritatu;
Si mi-ar fi fostu spre 'ntristare,
Déca s'ar fi 'ntardiatu. . . .

II.

Domniloru dela putere
Li gratulezu cam asiá:
Sa vi dé Domnulu vedere
Si-apoi indurarea sa;
Sa vi dé virtute rara
Si creditu nemarginitu,
Ca toti pre sorman'a tiéra
Dupa ce o ati belitu —
Sa jocati hor'a dracésca
Dupa not'a-vi hotiéscu!

Gratulezu eu mai de parte
Romaniloru renegati :
Sa vi faca Domnulu parte
De o fune si de-unu latiu,
Déca nu ve veti réntorce
La alu mamei vóstre sinu,
Sa periti cu mare chinu.

Gratuléza eu mai de parte
Episcopiloru romani —
O iertare de pecate.
(Pentru-ca-su de totu pagani :)
Unulu be si trandavesce,
(Chiaru unu traniu papistasiescu),
Altulu popii ii belesce,
(Unu metodu calugerescu),
Celu d'in urma n'are pace
Ci totu la *sódenii face*.

Protopopiloru de-a rondulu:
 Purcei grasî sî frumosi,ei,
 Sî déca i va prinde gandulu
 Sî vr'unu bou, vaca, vitiei,
 Sî unu vasu cu vinu d'alu dulce,
 O ploscutia de rachiú;
 De-accl'a reulu se duce,
 De-est'a te faci de totu viu,
 Asiè dór' nu voru uitá —
 Natiunea a tradá! !

Conducatoriloru éra
 Cei ce dicu: cà-su romani mari,
 Cei ce pr'in foi totu declara
 Cà-au merite (de tientiariu):
 Li poftescu fondu disponibilu,
 De-unde apoi frumosielu
 Sà li fia cam posibilu
 A mai smulge pucintelu
 Unu daru de totu minunatu
 Celoru ce s'au consacratu! !

Societatei clericale
 D'in Aradu: vase cu vinu,
 Ca la sfedintiele sale
 Sà 'mple totu pocalulu plinu,
 Domnulu vice-presedinte
 Sà vorbésca cam asià:
 Membrulu care nu-e presinte
 Dieu vinu rosíu nu va bé; —
 Asiè dóra va contá;
 Cà sfedinti'a va tienè. . . .

Sî apoi Tie mòi baditia
 Ti poftescu norocu sî bani,
 Sà deschidi a Ta guritia,
 Sà nimicesci pre dusimani,
 Pre dusimani natiunei
 Pre toti sà-i batjocuresci,
 Sà-i faci de ocara lumei
 Sî de feliu sà nu-i slabesci.
 Vedi asià eu am gatatu,
 Sî la toti vi-am gratulatu! !

Siandricu

procopsitul procopsitiloru sî profetu modernu.

Cludatu dialogu in limb'a romana (!)

d'in gur'a

unoru dómne (sorori) d'in Naseudu!

A. Hörst du Schwester?!

B. Was?

A. Veno la mene adi; . . . weil ich habe dir etwas zu sagen!

B. Nó dar nu scii, ich bin nur allein a casa?

A. Aber doch! dupa amédi nu vei avé atát'a de lucru sî vei poté!

B. Nó!. aber weiß ich wie werden die Umstände sein? pentrucà am atát'a lucru, oh mein Gott, de nu-mi vedu capulu!

A. De vei veni 'ti voiu spune . . . scii tu . . . ceva Geheimniß . . . despre vecin'a!

B. So? Apoi le voiu lasá tóte in pamentu!

C. (audindu-le!) díce: Sormana limba romana, adusa aci de divulu Traianu d'in Rom'a; vorbita acum'a de matróna romàne, strabune de ale Corneliiei, Veturiei, etc (óre asià au vorbitu-o sî ele?)

Ele sciu cà sî voru educá pruncii romanesce!
 Speréza natiune romana! Bravo madame romane d'in Naseudu!! (sorori!)

„Mosiu-Nitia“

asupr'a stariloru nóstre.

— O dinióra sî asta-di. —

. . . . Si, fiindu-cà ómenii nu sunt, precum erau odinióra, vremile s'au schimbatu; éra, dupa-ce vremile s'au schimbatu, ómenii de asta-di nu mai sunt, precum erau cei d'in vremile betrane. — Cà-ci, sà vedeti!—ómenii dau timpului anumitul caracteru—éra caracterulu timpului forméza pre ómeni.

Odinióra erau „nemesi“ cu „pei de cane“, sî iobagi, ce n'aveau pele de cane. „Asta-di toti ómenii — n'au pele de cane“, cà-ci, déca unii d'intre dinstii chiaru ar sî avé pei de cane, inaintea lumii, ei s'aréta numai pelea loru de omu. Adeca: odinióra ómenii isi portau cani'a in fati'a tuturor'a; asta-di ei o ascundu. —

Tocmai pentru acea—odinióra érá mai bine decâtu asta-di, pentru-cà odinióra ómenii puteau sà scie — de care ómeni au sà se ferésca, fiindu acesti'a insemnati cu peile loru de cane, éra asta-di toti ómenii-sî sémena in aretarea loru d'in afara. Adeca: odinióra aveamu numai aristocrati cu pei de cane; asta-di avemu sî aristocrati fara pei de cane. Si acesti noi aristocrati sunt nu numai mai rei, dar' totodata sî mai ridicoli decâtu acei'a dupa sistemulu vechiu. Odinióra ómenii se sentieau chiamati sà domnésca asupr'a altor'a — in urm'a unei credintie rãtecite: cumcà—ei pr'in nascerea loru — sunt suflete superióre. Asta-di ómenii ar voi sà domnésca in urm'a unei credintie reutatióse: cumcà ei, pr'in cultur'a (?) loru, sunt fiintie mai aprópe de dumnedieire. Ca sî candu nu tocmai cultur'a ar trebui sà-i lumineze, cumcà, — la urm'a urmeloru—ei sunt numai ómeni.

Dar mai cu deosebire pentru noi, romanii, erau vremile de demultu mai bune decâtu celea de asta-di.

Odinióra toti romanii erau intr'o stare de o potriua rea; dar', cu acést'a rea stare, toti erau de o potriua indestuliti. Acum'a—o fórte mica parte se afla intr'o stare mai buna, pentru cà cea-lalta parte mai mare se afla intr'o stare mai rea decâtu odinióra. —Si apoi: tocmai partea d'in starea cea mai buna este acea mai neindestulita. — Si—pentru-ce? Pentru-cà odinióra — d'in candu in candu—se iviá câte unu omu, gráiá o vorba grea, sî apoi ce unulu gráiá, faceau toti cei-lalti. — Asta-di: toti voiescu sà gráiésca, sî astfelu nu remane nici unulu care sà sî faca. Pe semne: in vremile de multu erau mai pucini romani, ce faceau pretensia la „intieptiune“. Asta-di fie-care romanu este „sarea pamentului“. — Pentru acea este viéti'a nóstra atátu de sarata.

Odinióra ómenii scriau scii cu „slope“, cu „potcove“, cu „buchi mari“. Ei sciau inse cà acestoru „buchi“ sà li dee unu sensu placutu. Cum? — Odinióra ómenii scriau numai pentru sà-sî arete cuprinsulu sufletului loru, ca sà — arete — ce sunt; pentru acea scris'a loru ajungea ceva, atát'a càtu scrietoriulu. —Nime nu voiá s'a vinda mai multu decâtu ce avea in modestulu seu magazinu. Asta-di! ? — Ómenii scriu cu „litere“, dar' nu sunt in stare, ca acestoru litere sà le dee unu intielesu romanescu. Pentru-ce? Ómenii de asta-di scriu numai pentru-ca sà arete cà ei sunt, ce nu sunt; pentru-acea scris'a loru n'ajunge nimicu, nici chiaru numai atát'a càtu scrietori-

ulu. Fie-care voiesce să vină mai multu decâtu ce are in magazinulu seu: să para mai invetiātu decâtu ce este, mai întieptu decât ce pôte să fia, și mai romanescu decâtu ce este chiaru și romanulu. — Omenii nu scriu in *stilu poporalu*, pentru-că ei voiescu să arete că sunt „*omeni inteligenti*“; ei scriu cu vorbe latine și in diceri nemtiesci, pentru-că ei voiescu să arete, cumcă au invetiātu și latinesce, ba chiaru și nemtiesce. — Êr' pentru-ca să arete adencimea filosofica in eugetare, romanii de asta-di scriu atât de incurcatu, încât chiaru nici insi-si nu potu să petrunda in adenculu serisei loru. — — — In sfersitu romanii de asta-di sunt o „*natia*“ propria!

Odinióra erá mai pucine „*bucfare*“, și se cetea mai multu; asta-di avemu mai multe „*opuri*“, și se cetesce mai pucinu: pentru că in „*bucfariu*“ erá cuprinsu — *numai ce scia* scrietoriulu, éra in opuri este cuprinsu *numai ce nu scie* literatulu. Apoi: pre acel'a, care insu-si n'a sciutu ce a dîsu, nime nu pôte să-lu pricépa.

Odinióra aveamu o singura „*gazeta*“. Ast'a ni da scire despre trebile tuturor romaniloru. Deci: n'avea vreme ca să se ocupe și de flécuri. — Asta-di avemu o multime de „*diurnale*“, — fiesce-care numai pentru o parte a romaniloru. Deci: „*diurnalele*“ asta-di au vreme să se ocupe și de flécuri. Candu erá o singura gazeta, ast'a un'a se batea in capu cu alte „*foi*“ — straine. De candu inse sunt mai multe „*diurnale*“ romane, ele se batu intre sine. Astfeli „*diurnalele*“ sunt unu salonu publicu, in care ómenii se potu batjocóri unii pre altii, éra „*diurnalistii*“ — sunt nisce ómeni, cari pentru anumite „*diurne*“, aranjaza publiculu o serie de „*scene galante*“.

Odinióra — „*in pravoslavnic'a sfanta biserica ortodoxa*“ pastorirea asupr'a credintiosei turme crestine erá data in parintescile mani ale Preosfintitiloru Archierei și cuviosi Parinti sfetnici ai scaunulu bisericescu: — asta-di *Ilustratitile* loru Episcopii diecesani, d'impreuna cu *clerulu* romanu compusu d'in *Reverendii* și — *disimii domni* preoti, este și sunt — obiectulu, asupr'a carui'a *domnii „inteligenti*“ — *mireni* — *laici*, in momentele de disposit'a, isi vérsa prisosulu veninulu. Pentru-acea odinióra, desi a lenea, trebile mergeau inainte, fiindu-că erau impinse de catra unu singuru omu—intr'o singura directia: asta-di totulu, intrég'a masinarie compusa cu atât'a maiestria, sta locului, pentru-că pré multe vointie injurescu asupr'a ei și pré multi ómeni, in pré multe directii o impingu. Repetu: s'au sporitu ómenii „*intiepti*“. —

Hei! dar' bine erá precum erá in vremile betrane!

Atunci „*credintiosii*“ se apropiau cu evlavia de sfintele altare Ddieesci; acum'a „*cetatenii*“ pasiescu plini de consciinta de demnitate in biserica. Atunci „*pop'a*“ sciea numai să cante și să cetesca *sant'a evangelia*; acum'a „*preotulu*“ scie latinesce, nemtiesce, unguresce, cunosce felu de felu de sciintie, numai să cante și să cetesca cu destula frica crestinesca sant'a evangelia — nu scie. Odinióra popii erau *slugile* lui Dumnezeu: asta-di preotii sunt *functionarii* alegatoriloru sei. Da! — lumea s'a intieptitu! — Că-ci odinióra preotii se *hraneau* d'in „*darurile*“ credintiosiloru, éra asta-di credintiosii se *imbéta* la alegerile preotiloru.

In multe privintie se deosebesce inca lumea de asta-di de acea mai de demultu; dar' eu, ca omu intieptu, trebuiesce să puu capetu asemenâriloru, nu pentru-că s'ar putea superá ómenii de asta-di, dicensi-se adeverulu in facia, ci pentru-că lumea betrana s'ar intristá insinuandu-i-se inca câte' a dintre pecatele lumii, pentru a carei bine ea atât de mult a muncitu.

Anecdote poporali,

de

G. Stefanescu.

19. In tempurile d'in vechime, candu inca nu erá cunoscute orológele de busunariu la poporulu de pre sate, unu episcopu si-propuse, ca să-si cerceteze odata consangeni și satulu natale, ceea ce si facu. Ca omu de rangu inaltu firesce, că portá cu sine totu deun'a orologiu de busunariu, care si in ast'a caletoria nu a lipsitu dela dînsulu. Sosindu la vatr'a-i parintiesca a aflatu 2. frati ai sei, cari lu-priimira fórte cu mare iubire, nepotendu-se indestulu mirá de vestmintele-i stralucite, de lantiulu și crucea, ce portá pre peptu. — — —

Petrecendu episcopulu la fratii sei câteva dîle intr'o nópte a fostu silitu, pentru tempulu nefavoria toriu ce erá, a dormi intr'o chilia cu ei,—facendu-sa comodu cum ar fi fostu a casa. Inonu cu Gavriile, că-ci asiá se chiamau proprietarii casei, tóta nóptea nu potura se inchida ochii, temendu-se, ca nu cumva pr'in horeciturile loru indatinatè să neliniscéscă pre Mari'a Sa. „*Mai frate—grái Inonu catra cela-l-altu, en asculta, par' că audu ceva rodiatura de siórece la hainele vladiculu; aid' să ne seulam, să cautam, ca să nu i se intemple ceva paguba. Bine dici tu frate,—adause cela-l-altu, că eu chiaru audu cum róde, ma chiaru de a-séra mi se pareá asiá ceva, numai n'am luat de séma; blemu iute, să omorim pre afurisitul de siórece.*“ Ambii se scóla, iau câte unu darabu de lemnu și cu incetulu se apropia de mésa, unde erau vestmintele asfiediate, și asiá gat'a de atacu, tresnescu de odata pe gile't'a, de unde esiá sunetulu „*ticu-ticu.*“ Demanét'i'a, trezindu-se episcopulu și voindu a sei câte óre sunt, si-cauta orologiuulu, inse acel'a erá dejá stricatu de totu. In rebandu de frati, că ce s'a potutu intemplá, acesti'at i respunsera, că ei au omoritu unu siórece numai, ce i rodea hainele; dar' despre altu-ceva nu sciu nemicu.

20. De multu, de multu, in satulu N. unu omu trecendu in o séra senina și frumósa pre lunga unu lacu limpede, a vediutu lun'a in elu. Numai de cātu se sul pe cóst'a de lunga satu si incepu a strigá: Totu omulu d'in tóta cas'a să ésa la laculu d'in lun'e'a popii cu cãrlige, cu lopeti, cu sape, și coveti, ca să scótemu lun'a, care a picatu in lacu. La ast'a fama fia-care, luandu-si recuisitele necesarie, au alergatu la locul amintitu, ca să scótia lun'a d'in lacu. Dupa multe probe zedarnice, ómeniloru li se urise, deci alergara cu totii catra casa cu adaugerea, că voru incercá scóterea alta data. —

Unu mosiu betranu inse, acatiendu-si cãrligulu in o radecina și neputendu-lu scóte altcum, trase de vre-o câte' a óri, pone ce in urma se rupse radecin'a și elu cadu cu facia in susu.

„*Aha!*—eschiamá betranulu vediendu lun'a lucindu pre ceriu—bine-mi pare că te am scosu, să nu te inneci!“

TAND'A SI MAND'A



T. Bine, că o să se gate o dată și treptele dîse lui Lonai d'in **Bud'a-pest'a**.

M. D'apoi că neci nu eră mare trebuința de ele pone acum'a.

T. Pentru ce nu?

M. Pentru că numai acum'a are să se cobóra dlu **Lonyay** pe ele.

T. Ôre romanu a cel'a d'in „Pestî Napló“, subscrisu „Unu romanu“, care apera pe vladicu lui Ionî-leben contra atacurilor unui popa catolicu, cine pôte să fie?

M. De siguru era-si vre unu renegatu și cortesă ungurescu de panur'a lui Ionî-leben.

T. Asiê o credeamu și eu.

T. Vai de mine Mando, ce am auditu dela **Fagarasîu!**

M. Ce fratióre? dóra a plesnitu la vr'unu Olténu gusi'a de putórea rachiului lui Itzig? ! —

T. Alt'a minune mai mare de nu me potu reculege a o esprime in concretu. —

M. Mi se pare, că te au deochiatu Oltenii și Opincarii nemesiesci d'in *tiér'a-Oltubi*, de nu-ti poti tu reculege poterile tale. — Hai la betran'a lui Pléca-fug'a, să-ti descante. Audi-me?

T. Dómne alu poteriloru! ajuta-mi să spunu, minunea minuniloru. — Audi tu Mando, ce mi s'a intemplatu? Am fostu in caletoria pone la *Braşovu*, unde se forméza unu consortiu nou pentru edarea unei foi cu titululu „Eshalatiuni miasmaticé d'in Balt'a cea négra a Ortodoxiei ultramontane,“ sub redactiunea Reverendissimiloru d'in *tiér'a Barsei*. — Ti spunu, că d'in Porumbachu pana inclusive Vladeni, domnesce o ne mai audita betia acum'a d'in 15. decembre incóce, încátu populatiunea acestui teritoriu trebue peste curundu să cada in ból'a cea grea „delirium tremens“. —

M. Nu te pricepu frate, că ce feliu de betia pôte fi aceea, acum'a dupa cei doi ani neroditori?

T. Nu pricepi neci tu ceva. — Nu scii, că acolo curge alegerea de deputatu dietalu, cu care ocaziune toti alegatorii, ori si de ce partida, au libera intrare in ori-ce feliu de carciuna, și beutura și mancare libera totu pe contulu candidatiloru. —

M. Te intielegu; inse asi dorî a scî, că cine se va alege de deputatu in cerculu d'in susu și in celu d'in diosu? —

T. Ti oiu spune. — In *Fagarasîu* sunt patru candidati, *Benedek*, *Popu Gridénu*, *Brust*, și *Máday*, d'intre cari celu d'in urma va fi alesu, că-ci da mai bine ca toti. — Afara de spesele itinerali, mancare și beutura, căta li inchepe in gusi'a, mai da *Máday* câte 3 fi. bani buni, pentru votu, cari atat'a atietia pre votanti, încátu cei mai multi si-férea convingerile și

votulu loru pentru celu ce da mai multu. — Cei'alti candidati d'inpreuna cu *Benedek* au pus'o de mamaliga d'in pricina, că nu posedu insusirile adeverate, cari trebue să fia reprezentate in diu'a de astadi in persón'a alegundului deputatu. — La Dlu ospetariu Dengel este facuta dispositiune pentru unu prandiu pre mane, la care voru luá gratis parte toti alegatorii lui *Máday*, care dupa publicarea rezultatului va capetá mane séra in 19 decembre unu conductu de 500 faclii pre spesele lui proprie. — Destulu ti e acum'a? —

M. Lasa-me pamentului să me mance, că mi ajunge seraculu de mine. — Ce va dice umbr'a lui *Radu Negru*, despre conduit'a urmatoriloru lui? — Dómne santule, că unde amu ajunsu noi cu romanii d'in *tiér'a Fagarasîului!* ! ! ! —

T. Frate Mando!

M. Audu!

T. D'apoi vedi acumu suntem si noi cu ajutoriulu celui de susu absoluti. inse trebue să ne determinamu spre ceva cariera, carea, vedi Dne, să ni aduca fericirea in ast'a lume de suferintia! La ce cugeti că te va trage anim'a?

M. Hei! frate! eu am bunisióre planuri! Da me voiu duce la jura, că-ci limb'a unгурésca o sciu (!) — cum place si stapaniloru dilei, — voiu pune dr-atulu si censur'a de avocatu, si apoi o se milítezu eu pentru dreptulu natiunei mele! . . .

T. D'apoi pre spesele tale?

M. Ei! foculu! dóra sum granitieru d'in nobilulu districtu alu *Naseudului!*

T. Si apoi?

M. No, si apoi?! . . . simplu mai esci! . . . Apoi dóra voiu capetá stipendiu!

T. Ha! ha! ha! . . . dar' nu scii tu, că mai antaiu trebue să fi dr. in jura, ca se poti scóte stipendiu d'in acelu fondu, că-ci e pr'in pung'a jupanului *Brecher* si *Jantl*, cari se folosescu cu ei si facu câte „geschäfturi“ cu ei, ér' bietii granitieri ce mai sciu de tóte?

M. Brr!! poc! Am gatatu-o! . . . Sormane fonduri!!

Ghicitura.

Care *dragutia* e mai necredintiósă?

(*Respuns: Cea d'in Caransebesin.*)

Ursici.

(+) Mai multi „nj magyar nemesember“ au intreprinsu caletoria la Pest'a, pentru sarutarea manelorui lui Slavi, vrendu pr'in asta a aretá, cumeá ei cu multu mai servili si mai lingusitori potu să fia, decâtu si insusí canele acel'a, a carui pele i-a nemesitu pre ei.

(+) Valurile tempului, in care a poticnitu anulu 1872. d'in caus'a drumuriloru rele d'in Ungari'a, nu-lu va lasá să ne parasésca cu totul si e temere mare, că si estu tempu érasí cu tóte urgile lui ni va re-mané pre capu.